

WAT EXTRA'S DOEN VOOR VOGELS EN/OF VLEERMUIZEN?

Wilt u nog wat extra's doen voor vogels en/of vleermuizen. Hieronder staan nog wat tips:

- Zorg voor voldoende struiken waar huismussen in kunnen schuilen en eten in kunnen vinden. Wilt u nieuwe of extra struiken planten voor de huismus? Kies struiken met doornen (meidoorn, egelantier), hagen (ligusterhaag, beukenhaag, iepenhaag) of klimplanten (klimop, wingerd).
- Zorg voor planten in de tuin waar insecten op af komen. De vleermuizen kunnen dan die insecten eten.
- Zorg voor een modderpoel en eventueel wat stro op maximaal 200 meter van het nest. Hiermee kan de huiszwaluw een nest maken
- Hang een plankje onder het nest van de huiszwaluwen als u last heeft van de poep.

De kleine lettertjes

Aardgasvrij Eiland heeft dit werkblad met zorg gemaakt. Toch kan het zijn dat er fouten in zitten of informatie niet klopt. Heeft u fouten of onjuiste informatie in dit werkblad gevonden? Geef dit dan aan ons door via info@aardgasvrij-eiland.nl. Meer informatie over Aardgasvrij Eiland vindt u op www.aardgasvrij-eiland.nl, bij de energiecoach (te bereiken via telefoon: 0519 - 53 50 99 of e-mail: info@aardgasvrij-eiland.nl) of tijdens het inloopspreekuur op donderdagochtend in het gemeentehuis.

Januari 2025

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

Aardgasvrij Eiland
Natuurlijk Warm

WERKBLAD DAK ISOLEREN VAN BUITENAF DIEREN IN EN OM UW WONING BESCHERMEN

Wilt u uw dak van buitenaf isoleren? Dan moet u rekening houden met de dieren in en om uw huis. Beschermde dieren – zoals de huismus, huiszwaluw, gierzwaluw en vleermuis – mogen geen last hebben van de werkzaamheden. Volgens de wet is het verboden om de plek waar vogels of vleermuizen wonen te beschadigen en/of te vernielen. U mag ze ook niet doden of verstoren.

U kunt bij onze energiecoach opvragen welke dieren in en om uw huis (kunnen) wonen. Dat kunnen dus huismussen, gierzwaluwen en/of vleermuizen zijn. De energiecoach is te bereiken via telefoon: 0519 - 53 50 99, e-mail: info@aardgasvrij-eiland.nl of tijdens het inloopspreekuur op donderdagochtend in het gemeentehuis. Naast deze drie dieren, kunnen er ook nesten van de huiszwaluw zitten. Die zijn dan duidelijk te zien, want ze zitten aan de buitenkant van het huis.

Als u aan het dak gaat werken in het broedseizoen van vogels, dan kunnen de jongen doodgaan. Vleermuizen die onder de dakpannen wonen, kunnen gewond raken of gedood worden. Tenminste als u de werkzaamheden niet zeer voorzichtig uitvoert. De dieren die in en om uw huis wonen, moet u daarom beschermen bij het isoleren van het dak. In dit werkblad leest u hoe u dat doet. Wilt u het dak vanaf de binnenzijde isoleren? Lees dan het werkblad 'Natuurvriendelijk dak isoleren van binnenuit'.

WONING NATUURVRIJ MAKEN

Dakisolatie van buitenaf is een grote verandering voor de dieren die om en in uw dak leven. Daarom moet u het dak en mogelijke spouwmuren eerst natuurvrij laten maken. Dat betekent dat beschermde diersoorten op een diervriendelijke manier het gebouw kunnen verlaten en/of het gebouw tijdens de werkzaamheden niet meer als verblijfplaats kunnen gebruiken. Het natuurvrij maken van daken mag alleen door een ecologische deskundige worden gedaan. Wat daarvoor nodig is, kan per woning verschillen. Het is maatwerk. De ecologisch deskundige weet waar hij of zij rekening mee moet houden.

Hoe vind ik een ecooloog?

Een ecooloog vindt u bijvoorbeeld via het Netwerk Groene Bureaus (www.netwerkgroenebureaus.nl). Dit is de organisatie waarin veel ecologen samenwerken. De leden van deze organisatie houden zich aan de door hen gemaakte gedrags- en kwaliteitseisen.

Wanneer mag u isoleren?

U kunt uw dak aan de buitenkant **het hele jaar door** isoleren. Voorwaarde is dus wel dat u uw woning op tijd natuurvrij gemaakt heeft. In de tabel hieronder staat wat wanneer mag. Dat is afhankelijk van welk dier er kan zitten (op te vragen bij de energiecoach).

Dak isoleren vanaf buitenzijde

	Jan	feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Huismus	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
Huiszwaluw	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
Gierzwaluw	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
Vleermuis	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje

Oranje	U mag nu de buitenkant van uw dak isoleren. Het dak hoeft vooraf niet natuurvrij gemaakt te worden.
Oranje	U mag nu uw dak natuurvrij maken. Het isoleren van het dak mag alleen worden uitgevoerd als deze vooraf natuurvrij is gemaakt. Voor vleermuizen geldt: je mag in de periode april-augustus natuurvrij maken op voorwaarde dat de dakgoot vóór de broedperiode van de huismus (uiterlijk februari) ook ongeschikt is gemaakt voor de huismus.
Oranje	U mag nu de woning niet natuurvrij maken. Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd als het dak vóór deze periode (in oranje of groene maanden) natuurvrij is gemaakt.

Woonplekken voor de vleermuis:

Als er vleermuizen kunnen zitten, dan moet u bij de isolatie van het dak ook zorgen voor nieuwe woonplekken voor vleermuizen. Dat kan op de volgende manieren:

- Het liefst geeft u vleermuizen weer de mogelijkheid om in uw woning zelf een fijne plek te maken. Dat kan door:
 - ruimtes tussen de dakpannen en het dak vrij te houden zodat ze naar binnen kunnen;
 - door openingen van ongeveer 1,5 tot 2 centimeter vrij te houden aan de onderkant van de boeidelen (de afwerking aan de rand van het dak), de ombouw van de goot of de gevelbekleding;
 - bij een spouwmuur waar nog ruimte in is, een aantal stootvoegen open te maken zodat vleermuizen de spouwmuur in kunnen;
 - bij overhangende dakpannen de ruimte tussen overhangende dakpannen en de kopgevel vrij te houden.
- Lukt het niet om openingen in uw woning zelf te maken? Plaats dan vleermuiskasten aan of liever nog inbouwkasten in de muur. Die moeten:
 - minimaal 50 centimeter hoog en 20 tot 30 centimeter breed en zijn;
 - minimaal 1 maar liever meerdere binnenruimten hebben (bij meerdere zal de kast wat groter moeten zijn);
 - een invliegopening van ongeveer 1,5 cm hebben;
 - op een hoogte van minimaal 3 meter hangen, maar 4 tot 5 meter is beter;
 - een vrije aan- en uitvliegroute van minimaal 1 meter breed en 3 meter diep hebben (dus er mag niet iets in de weg staan);
 - 's nachts op een donkere plek hangen (dus niet in het licht van lampen);
 - op een veilige plaats hangen waar bijvoorbeeld katten niet bij kunnen komen;
 - het liefst is een nieuwe nestkast gemaakt van duurzaam materiaal.

Nesten voor de gierzwaluw:

- Gierzwaluwen bouwen hun nest in gebouwen. Bijvoorbeeld achter de regenpijp, bij een dakkapel, onder een dakpan of kantpan, of zelfs in een gat in de muur. Vindt u tijdens de werkzaamheden zo'n nest? Dan mag u niet verder werken. U moet dan een ecooloog met kennis van de gierzwaluw vragen wat u moet doen.
- Is uw huis geschikt voor gierzwaluwen, dan moet u na de werkzaamheden zorgen voor nieuwe plekken voor gierzwaluwen. Dat kan op de volgende manieren:
 - Zorg dat er spleten (van ongeveer 4 cm groot) zijn waardoor gierzwaluwen bij het dak kunnen komen. Die spleten houdt u bijvoorbeeld open tussen de muur en dakgoot, onder de dakgoot of tussen loodslabben.
 - Zorg voor nieuwe plekken om nesten te maken, bijvoorbeeld via een nestkast of inbouwkast. Deze moeten:
 - op minimaal 3 meter hoogte hangen;
 - niet in de volle zon hangen, maar het liefst aan de noord- of oostkant van uw huis;
 - en vrije aan- en uitvliegrouwe van minimaal 1 meter breed en 3 meter diep hebben (dus er mag niet iets in de weg staan);
 - minimaal 15 cm diep, minimaal 25 cm breed en minimaal 13 cm hoog zijn;
 - een ingang hebben van maximaal 7 cm breed en 3,5 cm hoog;
 - een ingang hebben die maximaal 2 cm boven de bodem van de kast zit;
 - een ingang hebben die niet precies in het midden zit, zodat er altijd een donkere hoek in de nestkast is;
 - op een veilige plaats hangen waar bijvoorbeeld katten niet bij kunnen komen;
 - het liefst is een nieuwe nestkast gemaakt van duurzaam materiaal.
- We raden speciale gierzwaluw dakpannen af, omdat het snel te warm wordt in dit soort nestpannen.

In het kort betekent dit voor uw planning:

- Plan de werkzaamheden het liefst buiten de periode om waarin de beschermde dieren kwetsbaar zijn (dus het liefst niet in de rode maanden).
- Wilt u toch in deze periode de werkzaamheden doen? Dan mag dat alleen wanneer een ecologische deskundige deze werkzaamheden begeleidt en de woning op tijd natuurvrij is gemaakt.
- Vindt u tijdens de werkzaamheden een verblijfplaats van vleermuizen? Dan mag u niet verder werken. U moet dan een ecooloog met kennis van vleermuizen vragen wat u moet doen.

ZORG VOOR NIEUWE PLEKKEN

Daarnaast moet u nieuwe nesten en woonplekken regelen als er nesten van vogels en/of woonplekken van vleermuizen mogelijk verdwijnen. Hierna leest u per dier hoe u dat doet.

Nesten en woonplekken voor de huismus:

- Al tijdens de werkzaamheden aan het dak, moet u zorgen voor tijdelijke plekken voor de huismus om een nest te maken, zoals vogelhuisjes. Plaats deze minimaal drie maanden voordat de werkzaamheden starten. Daarmee geeft u de huismussen de tijd om aan de nieuwe plek te wennen. En laat ze hangen tot drie maanden nadat u klaar bent met het dak. Haal de tijdelijke plekken niet weg tijdens het broedseizoen.
- Nadat u klaar bent met de werkzaamheden, moeten er weer voldoende plekken in uw woning zijn voor huismussen om een nest te maken. Als er nesten van de huismus zijn verdwenen, dan moet u per verdwenen nest twee nieuwe plekken voor nesten maken. De nesten van huismussen zitten vaak onder dakpannen. Ze komen er meestal in via een dakgoot of losse dakpan. Meestal gaat het om maximaal vier nesten per woning en dus om acht nieuwe plekken. Het maken van nieuwe plekken voor nesten kan op twee verschillende manieren (zie volgende pagina).

Manieren om nieuwe plekken voor nesten voor de huismus te maken:

- Om huismussen na de dakisolatie toegang tot het dak te geven, houdt u minimaal 3,5 centimeter vrij tussen de pan en de dakrand. Plaats ook geen vogelschroot onder de eerste drie rijen dakpan (een vogelschroot is een strip om vogels tegen te houden). U kunt ook een toegang maken via de zijkant, bijvoorbeeld bij de gevelpannen of de windveer of aan de onderkant via de daklijst of de muurplaat. Tussen het isolatiemateriaal en de pannen moet ook daar minimaal 3,5 centimeter ruimte zitten. De dakisolatie moet aan de randen over een breedte van 50 cm ruw gemaakt zijn. Hierdoor kunnen de dieren beter grip krijgen. Een ecologisch deskundige moet deze werkzaamheden begeleiden.
- Als een toegang tot het dak niet mogelijk is, zorg dan voor minimaal vier nestkasten. Hang de nestkasten niet daar waar de zon flink schijnt. U kunt ook de tijdelijke nestkasten laten hangen. In plaats van nestkasten, zijn er ook speciale daklijsten waar huismussen hun nest in kunnen maken.

Nesten voor de huiswaluw:

- Een nest van de huiswaluw is meestal goed te zien. Ze zitten aan de buitenkant van het huis en zijn komvormig. Vindt u tijdens de werkzaamheden toch nog een nest van een huiswaluw die u eerder nog niet had ontdekt? Dan mag u niet verder werken. U moet dan een ecooloog met kennis van de huiswaluw vragen wat u moet doen.
- Voor de huiswaluw kunt u één of meer van onderstaande maatregelen nemen:
 - Laat het liefst de oude nesten zitten. Deze trekken andere huiszwaluwen aan.
 - Schilder geschikte dakranden en overstekende delen wit. Huiszwaluwen hebben het liefst wit geschilderde dakranden of -overstekken als nestplaats.
 - Plaats kunstnesten. Deze nesten moeten:
 - onder de dakgoot of het dakoverstek hangen;
 - aan de oost- of noordoostkant van het huis hangen;
 - niet in de volle zon hangen;
 - het liefst bij elkaar opgehangen worden;
 - een vrije aan- en uitvliegrouwe hebben (dus er mag niet direct iets in de weg staan);
 - op een veilige plaats hangen waar bijvoorbeeld katten niet bij kunnen komen.

